

МОНИТОРИНГ *Извештај* ЗА РАБОТАТА НА СУДСКИОТ СОВЕТ НА РСМ

Извештај број 3

(период на известување:
февруари - април 2019 година)

Скопје, 2019

АКЦИЈА ЗА ПОГОЛЕМА
транспарентност,
отчетност и ефективност

на **СУДСКИОТ
СОВЕТ НА РМ**

Институт за човекови права

Проект:

Акција за поголема транспарентност, отчетност и ефективност на Судскиот совет на РМ

Имплементатор:

Институт за човекови права

Оваа публикација е подготвена во рамки на проектот „Акција за поголема транспарентност, отчетност и ефективност на Судскиот совет на РМ“, финансиран од Владата на Обединето Кралство, со поддршка на Британската амбасада Скопје. Мислењата и ставовите наведени во оваа содржина не ги одразуваат секогаш мислењата и ставовите на Британската Влада.

Вовед

Мониторинг - извештајот за работата на Судскиот совет, во период од февруари – до април 2019 година е изработен во рамки на проектот „Акција за поголема транспарентност, отчетност и ефективност на Судскиот совет на РСМ“¹, за мерење на транспарентноста, отчетноста и ефективноста на Судскиот совет.

Институтот за човекови права има за цел полесно и посеопфатно да ги оцени транспарентноста, отчетноста и ефективноста во работењето на Судскиот совет преку присуство на јавни седници, следење на веб-страната на Судскиот совет и преку слободен пристап на информации од јавен карактер.

ТРАНСПАРЕНТНОСТ ВО РАБОТЕЊЕТО НА СУДСКИОТ СОВЕТ

Транспарентност преку отворени седници на Судскиот совет

	Февруари	Март	Април
Одржани седници	4	3	3

Видови објави

Вид на објава	Навременост	Целосност	Забелешка
Соопштение	Навременно	Делумно	Соопштенијата за одржаните седници се насловени како „Соопштение за седница...“ или „Соопштение од седница...“ со број на седницата. Се наведуваат усвоените точки. Како позитивна промена е дека некои точки се објаснуваат подетално, за разлика од претходно.

1 <http://www.ihr.org.mk/project.php?pid=357>

Вид на објава	Навременост	Целосност	Забелешка
Одлуки	Делумно навремено	Делумно	Во овој период е објавена: Одлука за определување на ориентациониот број на предмети што треба да ги реши судијата месечно во основните, апелационите, Управниот суд, Вишиот управен суд и Врховниот суд на Република Северна Македонија (РСМ) за 2019 година. Во однос на транспарентноста одлуките од гласањето од нејавните седници досега не се објавени, иако тоа претставува законска обврска.
Записници	Делумно навремено	Целосно	Записниците од седниците се објавуваат на веб страницата, која обврска е предвидена со закон. Објавувањето на записниците временски е поврзано со усвојувањето на седницата на ССРСМ, а тоа може да биде и по неколку недели од седницата за која се однесува записникот.
Извештаи	Навременно	Целосно	Кварталните извештаи за работа на судовите се објавуваат редовно. Извештајот за работа Судскиот совет го усвои во законски предвидениот рок и го испрати до Собранието на разгледување и усвојување.

Вид на објава	Навременост	Целосност	Забелешка
Останати документи	Делумно навремено	Целосно	Изменети и дополнети се Правилникот за додатоци на плата, нивната висина и начинот на утврдување за членовите на Судскиот совет на Република Северна Македонија, Правилникот за додатоци на плата, нивната висина и начинот на утврдување за судиите во Република Северна Македонија и Правилникот за додатоци на плата, нивната висина и начинот на утврдување за судските службеници. Овие правилници предизвикаа низа реакции во јавноста бидејќи Судскиот совет прво донесе одлука за зголемување на платите, а подоцна ги промени правилниците. Судскиот совет истакна дека Одлуките беа донесени согласно со Законот за плати на судиите.

Судскиот совет, на седница, го разгледуваше и Извештајот за извршен увид во функционалноста на информатичкиот систем и надзор на примената на одредбите од Судскиот деловник за Основниот суд Скопје 1 Скопје, Апелациониот суд Скопје и Врховниот суд на Република Северна Македонија. ССРСМ едногласно одлучи седницата **да не биде јавна**, бидејќи во извештајот може да има податоци кои можат да влијаат на угледот и интегритетот на судиите и претседателите на судовите. Затоа се гласаше точка за седницата **да е затворена за јавноста**.

Судскиот совет во овој период донесе **Одлука со која се утврди бројот на слободни судиски места за основните судови на педесет и пет (55) за VII-та генерација на кандидати за судии во Академијата за обука на судии и јавни обвинители**.

Судскиот совет формално-правно ја подобри транспарентноста во своето работење, што делумно е последица на законските измени кои предвидуваат обврска за објавување на документите на Судскиот совет. Сепак, потребна е суштинска транспарентност и образложеност при носењето одлуки. Воедно, потребно е подобрување на судскиот портал *sud.mk*, бидејќи во делот за Судскиот совет донесените одлуки и сл. не ги покажува хронолошки точно, туку започнува од најстариот документ, а најновите документи се на последна страница.

Известувања за пошироката јавност

За активностите на претседателот и на членовите на Судскиот совет може да се дознае од соопштенијата што се објавуваат на веб-страницата. Во изминатиот период Судскиот совет почесто објавува информации за тековните активности и објави соопштенија и реакции во однос на изјави кои влијаат на интегритетот на судиите. Новоизбраните претседател и заменик-претседател на Судскиот совет дадоа изјава за медиумите веднаш по нивниот избор. Работењето на Судскиот совет и особено комуникацијата со јавноста на претседателот на Судскиот совет во понатамошниот период ќе бидат континуирано оценувани од ИЧП.

ЕФЕКТИВНОСТ ВО РАБОТЕЊЕТО НА СУДСКИОТ СОВЕТ

Избор на судии и претседатели на судови: февруари - април 2019 година

Беше донесена Одлука за објавување **Оглас за избор** на претседатели во Основен суд Битола, Основен суд Велес, Основен суд Делчево, Основен суд Кавадарци, Основен суд Кичево, Основен суд Крива Паланка, Основен суд Неготино, Основен суд Прилеп, Основен суд Скопје 2 - Скопје, Основен суд Штип.

Беше донесена и одлука за определување **ВД претседатели** на 10 суда, така што беа назначени досегашните претседатели, на кои им истекуваше мандот, за ВД претседатели. Причина за ваквиот потег беше одржувањето претседателски избори во државава, за кој временски период ДКСК препорачуваше да не се врши нов избор на носители на јавни функции. Токму поради оваа причина определувањето на овие 10 ВД претседатели на судовите беше спроведено во периодот помеѓу двата круга на изборите за претседател на државава.

Беше донесена и одлука за објавување **Оглас за избор** на шест (6) судии во Апелационен суд Скопје, и тоа:

Тројца (3) судии за кривична област;
Двајца (2) судии за граѓанска област и
Еден (1) судија за трговски спорови.

Сè уште не се избрани ниту судиите во Управниот суд за кои Судскиот совет објави оглас уште во јануари 2019 година, со критериумите кои важеа пред донесувањето на најновите измени на Законот за судовите (за судии во Управниот суд можеа да конкурираат и лица кои имаат најмалку пет години стаж на правни работи во државен орган, со потврдени резултати во работата, а со најновите законски измени се пропишува за судија на Управниот суд да може да биде избран само судија кој има работно искуство од најмалку четири години непрекинат судиски стаж како судија во основен суд до моментот на пријавувањето за избор, и кој, од страна на надлежен орган, е оценет со позитивна оценка).

Изборот за претседатели на судови и судии ќе се врши во наредниот период и тоа според досегашните критериуми (за огласите кои се објавени пред стапување во сила на новата законска регулатива).

Избор на претседател и заменик-претседател на Судскиот совет

На 25-ти април 2019 година Судскиот совет изврши избор на претседател и заменик-претседател на Судскиот совет.

За претседател е избран судијата Кирил Здравев (со 12 гласа ЗА – од 12 присутни членови).

За заменик-претседател е избран Селим Адеми (со 11 гласа ЗА и 1 глас ПРОТИВ – од 12 присутни членови).

Годишен извештај за работата на Судскиот совет

Судскиот совет го усвои **Годишниот извештај за работа за 2018 година** и го достави до Собранието на разгледување и усвојување.

Извештајот содржи информации за бројот на избрани судии, претседатели на судови и судии-поротници, бројот на разрешени судии, претседатели на судови и судии-поротници, постапки за утврдување одговорност на судии, информации за соработка со други институции, кадровска состојба во судството итн.

Дополнително, на седницата на Судскиот совет, на која се усвојуваше Годишниот извештај, членовите беа согласни дека извештајот треба да содржи повеќе податоци во делот на постапките за утврдување одговорност на судија, т.е. добро да биде образложено во која фаза се наоѓа секоја од поединечните постапки. **Со тоа за прв пат извештајот содржи и подетални информации за постапките за одговорност на судија и претседател на суд (основот, фазата во која се наоѓаат, преземените дејствија од Судскиот совет и сл.). Сепак, забележително е дека вакви детални податоци изостануваат во постапките за утврдување одговорност кои се водат против судии кои одлучувале за судски предмети по одобрено обвинение од страна на Јавното обвинителство за гонење кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите.**

Според законските измени **Извештајот треба да содржи и податоци за степенот на реализација на Годишната програма за работа на Советот, по ставки.**

Наредниот Годишен извештај на Советот ќе треба да вклучува исполнување на Годишната програма и Акцискиот план за 2019 година.

Судскиот совет, во наредниот период, треба да се насочи кон исполнување на Годишната програма за работа, која вклучува и Акциски план за исполнување барем на следниве приоритети:

- Следење и спроведување на новите законски регулативи во однос на работата на Советот;
- План за континуирано следење на работата на судовите;
- Препораки за судовите и обезбедување поголема соработка со министерствата за правда и финансии;
- Подобрување на имиџот на Судскиот совет;
- Организирање настани за претставување на работата на судовите и Советот;
- Организирање дебати за предизвиците со кои се соочува судството;
- Заштита на судиите од притисоци и заштита на независноста на судството;
- Остварување поголема финансиска независност на Советот;
- Проценка на кадровската потреба од судии и јакнење на човечките ресурси;
- Унапредување на соработката со Академијата за судии и јавни обвинители;
- Обезбедување соодветни просторни, технички и човечки ресурси и вработување експерти за статистики и проценки;
- Запазување на принципот на соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците кои не се мнозинство во РСМ;
- Следење на препораките и предложените мерки од анализите на тримесечните и годишните извештаи за работата на судовите.²

Институтот за човекови права, со помош на надворешен експерт, го помогна процесот на изработка на Стратешки план на Судскиот совет, за период 2020-2025 година. Стратешкиот план вклучува насоки и принципи за унапредување на работата на Советот, кои, во иднина, исто така ќе бидат предмет на мониторинг од страна на Институтот за човекови права. По финализирање на стратегијата, Судскиот совет треба да го објави документот на веб страницата.

² Годишна програма и Акционен план за работата на Судскиот совет за 2019 година

Утврдување одговорност на судија или претседател на суд

Советот расправаше и по точки од дневниот ред кои беа затворени за јавноста – за постапки за утврдување одговорност на судија или претседател на суд.

Во овој период, на 1.3.2019 година е објавена една одлука за разрешување на судијата Р. С. од Основниот суд во Охрид.

По барање од ИЧП, од 8.4.2019 година, за слободен пристап до информации од јавен карактер, со прашање: *„Колкав е бројот на поведени постапки за утврдување одговорност на судија или претседател на суд, иницирани во периодот 1.1.2019-31.3.2019 година, и по кој основ од важечките законски одредби се иницирани?“* - сè уште не е добиен одговор од Судскиот совет.

Судскиот совет неодамна донесе **Одлука со која му го одзеде имунитетот на судијата на Управниот суд**, заради непречено водење кривична постапка, **но не го одобри барањето за определување на мерката притвор**. Судскиот совет требаше ова соопштение за јавноста подетално да го образложи, односно да образложи од кои причини не е дозволено утврдување притвор за судијата³.

Врховниот суд на РСМ, со допис, го доставил решението до Судскиот совет, со кое жалбата на Јордан Митриновски се одбива како неоснована, а се потврдува решението на Судскиот совет од 11.1.2018 година, со кое е утврдено нестручно и несовесно вршење на судиската функција на Јордан Митриновски, како судија на Апелационен суд Скопје.

И покрај изборот на нови членови на Судскиот совет, врз основа на кој се променија комисиите за утврдување одговорност на судија или претседател на суд, сепак не се запази принципот на итност на овие постапки, посебно што дел од нив се покренати уште во декември 2017 год. од Советот за утврдување факти (кој е укинат пред една година и шест месеци).

Претставки

февруари 2018 – април 2019 година	
Број на разгледани претставки	околу 70

Судскиот совет, во овој период, расправаше по претставките и поплаките од граѓаните и правните лица за работата на судиите, претседателите на судовите и судовите. Сепак, најголем број од нив беа одбиени како неосновани, бидејќи подносителите во нив навеле жалбени наводи кои се дел од судските постапки, а мал дел беа повлечени како нецелосни. Голем дел од претставките се одбиваат како неосновани, доколку судската постапка е во тек. Во случаите кога членовите на Судскиот совет ќе одлучат да прибегнат дополнителни податоци и да испитаат дополнителни факти за постапувањето на судија или претседател на суд, врз основа на некоја претставка, тие одлучуваат таа претставка да се разгледува на некоја од наредните седници, но сепак не секогаш се образложува континуитетот на овие постапки, ниту пак кои дополнителни факти се утврдени за да се донесе соодветна одлука од Судскиот совет.

³ Институтот за човекови права е на став дека одлука за мерката за обезбедување присуство – притвор може да донесе само надлежен суд (а не и друг орган).

Нов Закон за Судскиот совет

Собранието, на 16.5.2019 година, го усвои **новиот Закон за Судскиот совет**, кој беше усогласен со мислењето на Венецијанската комисија, преку амандмани, во собраниска процедура. Перидов треба да заврши процедурата за негово прогласување, објавување во Службен весник и стапување во сила.

Како позначајни измени, кои воедно беа и препорака од Институтот за човекови права, а кои ќе влијаат на работата на Судскиот совет и со тоа на обезбедувањето независност на судството, се:

- При избор на судија на основен суд - интервјуто на кандидатите за основен суд се оценува од Судскиот совет и се оценува со најмногу 10% од вкупниот број бодови, вреднувајќи ги нивните лични и социјални компетенции.
- Освен министерот за правда и **претседателот на Врховниот суд нема право на глас.**
- За спроведување избори на членови на Советот од редот на судиите, Судскиот совет формира Комисија:

Комисијата за избор на член на Судскиот совет од редот на судиите, која ја избира Судскиот совет, се состои од претседател, два члена и нивни заменици. Претседателот на Комисијата за избор, еден член и нивните заменици се избираат од Здружението на судии на Република Северна Македонија, а еден член и неговиот заменик се избираат од редот на **претставниците на здруженијата и фондациите кои работат повеќе од пет години во областа на човековите права и владеење на правото.**

Пред гласањето за членови на Советот од редот на судиите, Советот, на својата веб страница, објавува повик до здруженијата и фондациите да номинираат по еден кандидат за член на Комисијата за избор.

- Образложено барање за поведување постапка за **дисциплинска одговорност** на член на Совет, до Судскиот совет, може да поднесат **најмалку 20 судии, или секој член на Судскиот совет со право на глас.**

Институтот за човекови права и понатаму ќе продолжи континуирано да ја следи суштинската имплементација на законите и подзаконските акти преку работата на Судскиот совет и другите надлежни органи и да предлага измени, доколку се појави потреба.

Институтот за човекови права изготви мобилна апликација за следење на работата на Судскиот совет. Апликацијата може да ја преземете БЕСПЛАТНО на Google Play Store и на Apple Store под името „Судски совет под лупа“. Тука ќе ги најдете сите тековни информации и квартални извештаи изработени во рамките на проектот „Акција за поголема транспарентност, отчетност и ефективност на Судскиот совет на РМ“.

